

ἄμπουλλα ἡ, Βιθυν. Ἡπ. Θεσσ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Μάδυτ.) Ἰων. (Κρήν.) Καππ. (Σινασσ.) Νάξ. Πελοπν. (Καρδαμ.) — Λεξ. Δεῦκ Βλαστ. ἄμπ'λλα Προποντ. (Κύζ.) ἄμπουλλα Πελοπν. (Καρδαμ.) ἄμπουφφα Καλαβρ. (Μπόβ.)

Τὸ μεταγν. οὐσ. ἄμπουλλα.

1) Ὑαλίνη φιάλη, ἐν ᾗ τίθενται ὑγρά Βιθυν. Ἡπ. Θεσσ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Μάδυτ.) Ἰων. (Κρήν.) Καππ. (Σινασσ.) Νάξ. Προπ. (Κύζ.) — Λεξ. Δεῦκ: Ἄσμ.

Λάμπουν τὰ θυγ' σου μάγουλα | σὰν τὸ κρασί 'ς τὴν ἄμπουλλα Κρήν. Συνών. ἄμουλα, μποττίλια, μπουκκάκι.

2) Ἐξάνθημα πυῶδες Πελοπν. (Καρδαμ.): Ἐχω μὲ ἄμπουλλα 'ς τὸ χέρι. 3) Ἀσκὸς ἐκ δέρματος Καλαβρ. (Μπόβ.)

ἄμπουλλι τό, Χίος ἄμπουφφι Καλαβρ. (Μπόβ.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἄμπουλλιον.

Μικρὰ φιάλη, φιαλίδιον ἐνθ' ἂν: Τ' ἄμπουφφι τ' ἀλαδίου Μπόβ. Συνών. ἄμουλάκι, ἄμουλίτσα, μπουκκάκι.

ἄμπουλλίτσα ἡ, ἀμάρτ. ἀδουλλίτσα Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄμπουλλα.

1) Εἶδος ἀπίου ὁμοίου κατὰ τὸ σχῆμα πρὸς φιαλίδιον (διὰ τὴν σημ. πβ. τὸ παρὰ Προδρόμ. 4,129^d (ἐκδ. Hesselting - Pernot) «δαμάσκηνα λαγυνάτα» καὶ τὸ νῦν λαγυνάπιδος). 2) Τὸ δένδρον τὸ παράγον τὸν ἀνωτέρω καρπὸν.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Δημητσάν. Καρδαμ. Ρεκούν.)

ἄμπουριάζω Ἡπ. — Λεξ. Ἡπίτ. ἄμπουριάζον Ἡπ. Μακεδ. (Καταφύγ. Σιάτ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄμπουρος.

1) Ἀναδίδω ἀτμούς, ἀναθυμιάζω ἐνθ' ἂν: Τὸν καζάν' ἄμπουριάζ' ἄμα βγάνουν ρακή Μακεδ. Ἀμπουριάζουν τὰ πουκάμ'σα (μετὰ τὴν πλύσιν, ὅταν ἀκόμη εἶναι θερμά) Ἡπ. Συνών. ἄμπουρίζω, ἀχνίζω. 2) Ἀπροσ. ἀναδίδεται ἀτμός Μακεδ.: Ἀμπουριάζ' ἰκεῖ πέρα.

ἄμπουρίασμα τό, Μακεδ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἄμπουριάζω.

Ἀνάδοσις ἀτμοῦ, ἀναθυμιάσις: Τί ἄμπουρίασμα, εἶναι αὐτό! Συνών. ἀχνισμα.

ἄμπουρίζω ἀμάρτ. ἀμπ'ρίζου Ἡπ. (Ζαγόρ. κ. ἄ.) ἀβ'ρίζου Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄμπουρος.

Ἀμπουριάζω 1, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἂν: Τὰ σκουτιά ἀμπ'ρίζ'ν Ζαγόρ.

ἄμπουρος ὁ, Ἡπ. ἄμπουρους Ἡπ. (Παραμυθ.) Μακεδ. (Βελβ. Ζουπάν. Καταφύγ. Κοζ. Σιάτ.) ἄμπ'ρους Ἡπ. (Ζαγόρ. Παραμυθ.) Μακεδ. (Καστορ.) — Λεξ. Ἡπίτ. ἀδ'ρους Θράκ. (Ἀδριανούπ.) ἄμπουρας Μακεδ. (Ζουπάν.) ἄμπ'ρας Ἡπ. (Τζουμέρκ.)

Ἐκ τοῦ Κουτσοβλαχ. *abur* = ἀτμός.

Ἀτμός ἀναδιδόμενος ἐκ τῆς ἀναπνοῆς, ἐκ βραζομένων οὐσιῶν ἢ ἐξ ὑγρῶν ἐπιφανειῶν ἐξατμιζομένων κττ. ἐνθ' ἂν:

Ἀρχιοὶ νὰ βγαί'ν ἀπὸ τοῦ φαητὸ ἀδ'ρους Ἀδριανούπ. Τὸν δουμάτιον ζιστάθ'κι μόνον μὴ τοὺν ἄμπουρον Κοζ. Συνών. ἀχνός.

ἄμπρα ἡ, (I) Ζάκ. Ἰων. (Κρήν.) Χίος λάμπρα Ἰων. (Κρήν.) ἄμβρα Λεξ. Κομ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ambra* = ἤλεκτρον. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ. Ὁ τύπ. *λάμπρα* ἐκ τοῦ *l'ambra*.

1) Τὸ ἤλεκτρον Λεξ. Κομ. || Μεταφ. ἐπὶ τοῦ διανοῦς, τοῦ καθαροῦ Ἰων. (Κρήν.) Χίος: Ἀμπρα ἢ λάμπρα νερό Κρήν. 2) Εὐωδία ἐξαιρετος (διότι τὸ ἤλεκτρον εἶναι εὐωδες) Ζάκ.

ἄμπρα ἡ, (II) Πόντ. (Κερασ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου. Κατὰ ἸΒαλαβάν. ἐν Ἀρχ. Κορ. 1, μέρ. 3, 70 ἐκ τοῦ μεσν. ἄμπρον. Πβ. Σουίδ. «ἀμπρεῦοντες... καὶ ἄμπρον, σχοινίον, ὅπερ διὰ τῶν ζυγῶν διατείνουσι καὶ φορτία ἐφ' ἀμάξης κομίζουσιν, ὥστε ὁμοτόνως ἀπὸ τῶν ζυγῶν ἔλκεσθαι».

Βάρος τι τιθέμενον εἰς τὴν πλάστιγγα ζυγοῦ πρὸς ἰσορροπίαν: Φρ. Ἀμπραν'κ' ἔδει (δὲν ἔχει ἀνάγκην ἄμπρας διὰ νὰ ἰσορροπήσῃ. Ἐπὶ ζυγοῦ ἀκριβοῦς).

ἄμπράζης ἐπίθ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Κορινθ. κ. ἄ.) ἄμπράης Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. *ebras* = λεπρώδης, ψωραλέος.

1) Ἀσθενικός, καχεκτικός Πόντ. (Χαλδ.) 2) Βάναυσος, ἀγροίκος Πελοπν. β) Χονδροειδὴς Πελοπν. (Ἀρκαδ.) 3) Ἀτακτος, ἀπρόσεκτος Πελοπν. (Κορινθ.) Πβ. ἄμπράζικος. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμβράζης ἐπών. Ἡπ.

ἄμπράζικα ἐπίρρ. Πελοπν. (Κορινθ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄμπράζικος.

Ἀνεπιτηδείως, ἀδεξίως: Αὐτὸς περβατεῖ ἄμπράζικα.

ἄμπράζικος ἐπίθ. Πελοπν. (Βούρβουρ.) ἄμπράζικος Πελοπν. (Κορινθ.) ἄμπράζικος Πελοπν. (Γελίν. Κλουττινοχ. Κορινθ. Σουδεν.) ἄμπράσικος Πελοπν.

Ἐκ τοῦ ἄμπράζικο οὐδ. τοῦ ἐπίθ. ἄμπράζης.

1) Ὁ ἔχων λευκὸν ἢ ρόδινον χρῶμα εἰς τὰ ἄτριχα μέρη τοῦ σώματος, ἐπὶ ἵππου Λεξ. Ἡπίτ. 2) Βάναυσος, ἀγροίκος Πελοπν. (Γελίν.) β) Ὁ κακῶς κατεσκευασμένος, χονδροειδὴς Πελοπν. (Βούρβουρ. Κλουττινοχ. Κορινθ.): Παπούτσια ἄμπράζικα Βούρβουρ. Κορινθ. Συνών. ἄγαρθος 1, κακοφτεῖα γμένος. 3) Ἀτακτος, ἀκατάστατος Πελοπν. (Σουδεν.): Ἀχ, μωρὲ ἄμπράζικε ἄνθρωπε, τί πετᾷς δῶθε 'κεῖθε τὰ σκουτιά σου!

Πβ. ἄμπράζης.

ἄμπράκαμος ὁ, Κάσ. ἀδράκαμος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ambra cane*.

Συνήθως ἐν τῷ πληθ., κόμβοι ἐξ ἡλέκρου, κατ' ἐπέκτ. δὲ καὶ ἐκ χρυσοῦ διάτρητοι, οἵτινες χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὡς περιδέραιον ἐνθ' ἂν: Ἐδωκεν τῇ θυγατέρας τῇ ἑνα λαμπο ἀδρακάμους Κρήτ.

***ἄμπρακκώνω**, ἄμπρακκώνομαι Λευκ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *imbracciare*,

Θέτω ὑπὸ τὴν μασχάλην: Ἄσμ.

Τὸ Σαββάτο πᾶ' νὰ πλύνω, | τὸν παλαισσαγιᾶ μ' ἀφίνω,
καὶ τὴν Κυριακὴ ποῦ σ' κώθ' κα | τὴ ροκκούλλα μ' ἀμπρακ-
[κώθ' κα

(ἐπὶ ὀκνηροῦ, ὅστις καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα δὲν ἐργάζεται καὶ τὴν Κυριακὴν ζητεῖ νὰ ἐπιδείξῃ τὴν δηθεὲν ἐργατικότητά του).

ἀμπροκούδουννο τό, Τῆλ.

Ἐξ ἀγνώστου ἀ' συνθετ. καὶ τοῦ οὐσ. *κουδούνη*.

Ἡ κυψέλη τῶν μελισσῶν.

ἀμπρουζᾶς ὁ, ἀμάρτ. *ἀμπρουζᾶς* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ἀρνίον ἀνατρεφόμενον ἐν τῇ οἰκίᾳ, οἰκοδίατον: Φρ. *Πᾶρε με ἀμπρουζᾶ* (πᾶρε με νὰ σὲ ἀκολουθῶ ὡς τὸ οἰκοδίατον ἀρνίον). Συνών. *μαρτί*.

ἀμπώθω, ἀπ-πώθω Κάρπ. Ρόδ. ἰπώθω Ἀμοργ. ἰπ-πώθω Κῶς Μεγίστ. Ρόδ. Σύμ. Τῆλ. ἀμπώθω πολλαχ. ἀδωθώ Κρήτ. Πάρ. (Λεῦκ.) Πελοπν. (Λακων.) Σῦρ. (Ἐρμούπ.) ἰμπώθω Ἀμοργ. Νίσυρ. Σίφν. Χίος ἰδωθώ Ἀστυπ. Κρήτ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) ἀμπώνω Ἡπ. Κέρκ. Παξ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) — Λεξ. Λάουνδ. ἀμπώνου Ἡπ. ἀδώνω Κεφαλλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀμπών-νω Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀμ-πών-νω Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) ἐμπών-νω Καλαβρ. (Μπόβ.) ἐμ-πών-νω Ἀπουλ. ἀπώνου Σάμ. ἀπ-πών-νω Κύπρ. ἰπ-πών-νω Ἀστυπ. Ρόδ. Χάλκ. ἰπ-πών-νω Ρόδ. ἀμπώχνω Ζάκ. Ἡπ. Λευκ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) — Λεξ. Δεῖκ Λάουνδ. ἀδώνω Κεφαλλ. Κρήτ. ἀμπώχνου Ἡπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Βελβ. Κοζ. Σέρρ. Σιάτ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Λοκρ.) ἀδώνου Θεσσ. ἰδώνου Θεσσ. συμπώνου Στερελλ. ἀπ-πώφτω Μεγίστ. ἀπ-πώφτου Λυκ. (Λιβύσσ.) ἰπ-πώφτω Μεγίστ. ἀμπώχτω Ἡπ. (Πρέβ.) ἀμπωσάω Ζάκ. ἰμπουχνάου Μακεδ. (Πάγγ.)

Τὸ μεσν. ἀμπώθω, ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀπώθω κατ' ἀνάπτυξιν τοῦ ἐρρίνου μ. Ἰδ. Κορ. Ἄτ. 1,288, 2,41 καὶ ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1, 278, 286, 291 καὶ 2, 32 καὶ ἐν Ἀθηνᾶ 24 (1912) 4. Διὰ τὸν ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου πβ. καὶ ποίω ἐκ τοῦ ποίω. Ὁ τύπ. ἀμπώνω παρὰ Δεφάν. Ἰστορ. Σωσάνν. 102. Τὸ ἀμπώνω κατὰ τὰ εἰς-χύνω ρήματα διὰ τὸν κοινὸν ἀόρ. εἰς-ξά, ὡς δηλ. ἔρριξα-ρίχνω, ἔφτειαξα-φτείαχνω κττ. οὕτω καὶ ἀμπωξα-ἀμπώνω. Οἱ τύπ. ἀπ-πών-νω καὶ ἀμπώνω διὰ τὸν ἀόρ. ἀπωσα ὁμοίως λήγοντα καὶ εἰς τὰ εἰς-νω ρήματα, καθ' ἃ ἀναλογικῶς μετερρυνθίσθη ὁ ἐνεστώς. Τὸ ἀμπωσάω ἐκ τοῦ *ἀμπωθάω κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ἀόρ. ἀμπωσα. Ὁ τύπ. συμπώνου κατὰ προσθήκην σ, περὶ ἧς ἰδ. ΧΠαντελίδ. ἐν Byzant. - Neugr. Jahrb. 6 (1927/8) 401 κέξ.

Α) Κυριολ. 1) Ὡθῶ, ἀπωθῶ ἐνθ' ἀν.: Ἀδωσε λίγο τὴ βάρκα Κεφαλλ. Θὰ σ' ἀμπώξω νὰ πέσης Ἡπ. Βλέπε νὰ μὴ μ' ἀδώξης νὰ πάω ἀπὸ κάτω Κρήτ. Ἀρπᾶ τὸν γέρω καὶ τὸν ἀπ-πώθει Κάρπ. Τί μ' ἀμπώχτεις; Πρέβ. Ἐσφάλιξα καλὰ νὰ μὴν ἀδώσ' ἀέρας ν' ἀνοίξῃ πάλι Ἀπύρανθ. || Παροιμ. φρ. Ἀμπωσέ με νὰ σ' ἀμπώσω (δι' ἀμοιβαίας βοηθείας συντελοῦνται τὰ δυσχερέστατα) Ἰόνιοι Νῆσ. Συνών. ἀπαπώθω, ξαπώθω, σκουρνιῶ, σπρώχνω.

β) Κινῶ τι πρὸς τὰ πρόσω, προωθῶ Ἡπ. Κέρκ. Τῆλ.: Ἐνα φαρμάκι ἀμπώνει τὸν ἀνθρωπο ἔς τὴν ἀτιμία Κέρκ. || Παροιμ. φρ. Ἀμπώχ' ἡ μοῖρα (ἡ τύχη προωθεῖ

πρὸς καταστροφὴν) Ἡπ. Ἡ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 293 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.) «κι ὁπίσω ἃ θέλω νὰ συρθῶ, ἡ πεθυμιὰ μ' ἀμπώθει». **γ)** Ὡθῶν φέρω τι πρὸς τινα Νάξ. (Ἀπύρανθ.): Γιὰ νὰ τελειώσω μὲ ὧρα ἀρχύτερα θέλω κἀνένας ν' ἀδώθῃ τοὶ πέτρες. **2)** Προσπαθῶ, ἀγωνίζομαι Χίος: Ἄμπωθείς καὶ τίποτε δὲν κάνεις.

Β) Μεταφ. 1) Παρορμῶ εἰς τι, προτρέπω, ἐνθαρρύνω τινὰ πρὸς τι Ἡπ. Κέρκ. Κύπρ.: Μὲν ἀπ-πών-νης τὸν δούλ-λον νὰ μὲ δακ-κάσῃ Κύπρ. || Φρ. Τὸν ἀμπώχνει ὁ διάολος Ἡπ. **2)** Κάμνω τινὰ νὰ ἐπαρθῇ θωπεύων, υποθάλπων αὐτὸν Κύπρ.: Μὲν ἀπ-πών-νης πολ-λὰ τὸν γιόν σου τθαὶ χάν-νεις τον. Ἀπ-πωσέν τον ὁ τῶν τῶν. **β)** Μέσ. ἐπαίρομαι, ὑπεραίρομαι, κομπάζω Κύπρ.: Θαρκέσαι πῶς ἀπ-πώθηκα, γιατί ἐκάμαν με ἐπίτροπον τῆς ἐκκλησίας; Ὁ γιός τοῦ δεῖνα ἐν' πολ-λὰ ἀπ-πωμένος, ἐν μᾶς θαιρετῇ πκρόν. **3)** Καταφρονῶ Κορ. Συνέκδ. 93.

***ἀμπωμάρα** ἡ, ἀπ-πωμάρα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπωμα, δι' ὃ ἰδ. ἀμπωσμα, καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἀρα.

Ἐπαρσις, κομπασμός. Πβ. φούσκωμα.

ἀμπωσᾶ ἡ, ἀπ-πωσᾶ Ρόδ. ἀμπωσᾶ ἐνιαχ. ἀδωσᾶ Κεφαλλ. ἰμπωσᾶ Σίφν. ἀμπωσία Ζάκ. ἀμ-πωσία Ἀπουλ. ἰπ-πωσᾶ Ρόδ. ἰμπωσία Ζάκ. Πελοπν. (Λακων.) ἀμπωστέα Κύθηρ. ἀδωσᾶ Κρήτ. ἀδωσᾶ Δ.Κρήτ. ἀδωσᾶ Κρήτ. ἀδωθᾶ Δ.Κρήτ. (Ἀποκόρ.) ἰδωθᾶ Δ.Κρήτ. (Ἀποκόρ.) ἀμπωχᾶ Ἡπ. Σῦρ. ἀμπουχᾶ ἀδωχᾶ Δ.Κρήτ. Ἡπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν.) ἀμπουξᾶ Ἡπ. (Ἀρτ. Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀμπώθω παρὰ τὸ θέμ. τοῦ ἀόρ. ἀμπωσα, παρ' ὃ καὶ ἀμπωξα, ὅθεν τὸ ἀμπουξᾶ. Τὸ ἀδωσᾶ καὶ ἀμπωχᾶ ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ παθ. ἀόρ. ἀμπώστηκα, ἀμπώχτηκα, τὸ δὲ ἀδωθᾶ ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ ἐνεστ. Πβ. καὶ μεταγν. ἀμπωθία.

1) Ὡθησις, ἀπώθησις ἐνθ' ἀν.: Πάει καὶ τῇ δίδει μὴν ἀδωσᾶ καὶ πέφτει καὶ πνίγεται Κρήτ. Τοῦ παίζει μὴν ἀδωσᾶ καὶ τότε ρίχνει μέσα ἔς τὸ γυαλὸ αὐτόθ. Καθὼς ἔκαμε νὰ τοῦ δείξῃ, μὲ ἀμπωχᾶ τὸ ἔδωκε καὶ τὴν ἔρριξε κάτω Σῦρ. || Ἄσμ.

Καινούργια ἀγάπη καὶ παλαιὰ μὲ βάλανε ἔς τὴ μέση, δῶσε καινούργια τῇ παλαιᾷ μὴν ἀδωσᾶ νὰ πέση

Κρήτ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπωσμα **A 1**. **2)** Ἐν τῷ πληθ. ἀμπουξᾶς, παιδιὰ, καθ' ἣν οἱ παίζοντες ἰστάμενοι ἀντιμέτωποι ὠθοῦν ἀλλήλους Ἡπ. (Ἀρτ.)

ἀμπωσι ἡ, Λεξ. Λάουνδ. ἀμπωξι Λεξ. Δεῖκ Λάουνδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀπωσις.

Ἀπώθησις. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπωσμα **A 1**.

ἀμπωσίδι τό, Κέρκ. (Ἀργυρᾶδ.) ἀδωξίδι Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμπωσᾶ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἰδι, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 13 (1916/7) 168.

Ἡ μετὰ πολλῆς βιαιότητος γινομένη ἀπώθησις ἐνθ' ἀν.: Τοῦ δίνω ἐν' ἀμπωσίδι. Πβ. ἀμπωσμα **1**.

***ἀμπώσιμο** τό, ἰπ-πώσιμον Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀμπώθω.

Ὡθησις, ἀπώθησις. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀμπωσμα **1**.

